

Mi lesz veled stabilitási és növekedési paktum?

Rácz Margit

A gazdasági és monetáris unió (GMU) 1999-ben történt bevezetésével szupranacionális szintre emelkedett a monetáris politika, és nemzeti szinten maradt a költségvetési politika. Persze a stabilitási és növekedési paktum szerint a költségvetési politikát az Európai Bizottság figyelemmel kíséri és jelzi az ECOFIN-tanács számára, ha a GDP-ben mért háromszázalékos nagyságot a folyó költségvetési hiány meghaladja. Erre az esetre a paktum lehetővé teszi, hogy jelentős pénzbüntetést lehessen kiróni arra az országra, ahol ez a deficit létrejött.

A stabilitási és növekedési paktum, amikor hosszas viták után 1997-ben az amszterdami szerződés részeként törvényerőre emelkedett, azt a célt szolgálta, hogy szinte elrettentő módon a GMU-ba bekerülő országok meg ne próbálják laza fiskális politikával veszélyeztetni az új pénz, az euró stabilitását. Elsősorban Németország kardoskodott azért, hogy ez a szabályozás létrejöhessen. Abból indultak ki a német pénzügyi szakemberek, hogy a GMU-t alapító országok közül számos olyan van, ahol hiányzik az ún. stabilitási kultúra. Számukra kell ilyen szigorú rendelkezéseket megfogalmazni.

A 2000-es évek elejére kiderült, hogy a fejlett, nagy, kontinentális EU-tagországok és köztük is talán leginkább Németország lesz az, ahol tartósan megsértik a háromszázalékos határértéket. Ez 2002-ben be is következett. Franciaország és Németország túllépte a referenciaértéket. 2003-ban a bizottság figyelmeztetett a két országban kialakult költségvetési helyzetre novemberben az ECOFIN-tanács felmentette a büntetés alól a franciákat és a németeket is. Mindkét országot kötelezte arra, hogy készítsen konszolidációs tervet, és 2005-re építse le a deficitet három százaléknál nem magasabb mértékre.

A tizenkét GMU-tagországból 2003-ban csak ez a két nagy ország sértette meg a paktumban leírtakat. Ezért a tíz teljesítő ország meglehetősen felháborodással kísérte az ECOFIN-Tanács döntését. Az Európai Központi Bank is elítélte a döntést. Végül az Európai Bizottság lépett, és az Európai Bíróságnál feljelentette az ECOFIN-tanácsot. A feljelentés tárgya az volt, hogy a közösségi politika szabályrendszerét nem függesztheti fel semmilyen miniszteri tanács sem. 2004 júliusában megszületett a bírósági döntés. Ez

kimondja, hogy valóban nem tehet ilyet az ECOFIN-tanács. De utal arra is, hogy a bizottsággal együttműködve vizsgálják meg magát a paktumot. Tehát kicsit dodonai döntést hozott a bíróság. Ugyanis a döntés alapján meg is lehet büntetni, meg nem is, a most már három éve három százalék fölötti költségvetési deficitet produkáló két nagy országot. A bírósági döntésnek azonban van egyértelmű eredménye is. A bizottság és a nagy tagországok között számos kérdésben – s ilyen a fiskális politika is – már huzamosabb ideje csendes kompetenciaharc dúl. Ebben most a bizottság megnyert egy csatát.

A probléma az az, hogy a globalizációs kihívások és az öregedő társadalom okán szükségessé váló államháztartási reform keresztülvitele rövid távon, sőt esetleg még azon túl is, ebben a két országban nemigen teszi lehetővé a bővös három százalék teljesítését. Előfordulhat, hogy az adóreform, az egészségügyi és nyugdíjreform megvalósítása során – különösen ha a növekedési kilátások radikálisan nem javulnak – olyan társadalmi problémákkal kell számolni, amelyek magát a reformfolyamatot teszik kicsit bizonytalanabbá és politikai feszültségekkel terhelte.

2004-ben az OECD becslése szerint öt, sőt nagyobb valószínűséggel hat GMU-tagország fogja megsérteni a háromszázalékos deficitthart. Úgy tűnik, mintha eszkalálódna ez a deficit-probléma. Ez önmagában is sürgeti, hogy szigorú és egyben alkalmazható szabályozás létezzen a GMU-n belül a fiskális politikára vonatkozóan. Ugyanakkor elég nehéz egy olyan új paktumot kialakítani, ami kellő módon fegyelmez, és a realitások talaján áll.

Német részről egyre többen írnak és beszélnek arról, hogy ha a költségvetési hiányt nem lehet a jegybank segítségével mérsékelni – márpedig nem lehet –, hanem csak piaci feltételek mellett felvett hitellel, akkor ez a hiány nem vezet inflációra. Így a költségvetési hiány nem önmagában veszélyes az euróra, hanem inflációgerjesztő hatásként. Tehát – mondják ezek a szakértők – olyan paktumra van szükség, amelyben azokat az országokat vizsgálják meg, ahol az EKB kétszázalékos előirányzatát egy százalékkal meghaladó fogyasztói áremelkedés alakul ki. Ebben az esetben kell elemezni, vajon mennyiben felelős ezért az inflációért a fiskális politika. Utalnak arra is a szakértők, hogy a túlzott deficit ellenére Németországban a fogyasztói árak emelkedése nem haladta meg az 1,2 százalékot, s ez a legalacsonyabb volt a tizenkét tagország közül.

Úgy tűnik, hogy az 1997-ben elfogadott stabilitási és növekedési paktum eredeti formájában nem használható többé. Pontosabban fogalmazva, nem tudni, hogy mikor lehetne ismét használni. Ezért változtatni kell rajta. Azt, hogy ennek mi is lehet a tartalma, ma még körvonalai-ban sem lehet tudni. A munkáját 2004. november 1-én megkezdő új Európai Bizottságnak lesz az a nem irigylésre méltó feladata, hogy belátható időn belül költségvetési fegyelmet eredményező paktum szülessen. Erről már huszonöt ország fog egyhangú döntést hozni.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu weboldalról